

Duration: 3 Hours

MARKS: 100

Please check whether you have got the right question paper

**Note: 1) All Questions are Compulsory.
2) Figures to right indicate full marks.**

Q.1A) Select the best answer from the given option and rewrite the statement. (Anyten) (10)

1. Social Infrastructure does not include _____.
 - a) Agriculture
 - b) Education
 - c) Family Welfare
 - d) Health
2. The Sustainable Development Goals (SDG's) otherwise known as the _____.
 - a) Local Goals
 - b) Social Goals
 - c) Global Goals
 - d) National Goals
3. _____ government institution is responsible for formulation of FDI policy in India.
 - a) Foreign Investment Promotion Board
 - b) The Department of Industrial Policy and Promotion
 - c) The Ministry of External Affairs
 - d) The RBI
4. The major components of a supportive enabling environment include _____.
 - a) Well-functioning inclusive markets
 - b) Micro insurance
 - c) Agricultural finance
 - d) Agricultural revenue
5. The objective of National Agriculture Policy 2000 is to achieve agriculture growth rate of _____.
 - a) 3%
 - b) 10%
 - c) 4%
 - d) 5%
6. Agricultural prices in India are _____.
 - a) Common
 - b) certain
 - c) remunerative
 - d) uncertain
7. Tourism policy of India does not highlight _____.
 - a) Swagat (Welcome)
 - b) Soochana (Information)
 - c) Suvidha (Facilitation)
 - d) Sangeet (Song)

8. Moody's is _____.
 a) Global rating agency
 b) National rating agency
 c) Bank rating agency
 d) Indigenous rating agency
9. Competition Act is not applicable in the following cases.
 a) Public Financial Institutes
 b) Foreign Institutional Investors (FIIs)
 c) Banks
 d) All of the above
10. Money market deals in the borrowing and lending of short-term loans for a period of _____.
 a) Less than or equal to 565 days
 b) Less than or equal to 465 days
 c) Less than or equal to 365 days
 d) Less than equal to 400 days
11. RSBY refers to -----
 a) Rastriya Swayam Bima Yojana
 b) Rashtriya Swasthya Bima Yojana
 c) Rashtratarra Swayam Bima Yojana
 d) Rastra Sarva Bima Yojana
12. The Primary market does not include-----
 a) Equity issues
 b) Screen based trading
 c) GDR issues
 d) Debt issues

Q.1 B) Rewrite stating whether the following statements are True or False. (Any ten) (10)

1. New Economic Policy was launched on 24th July, 1991.
2. The SDGs and Millennium Development Goals (MDGs) are same.
3. In India FDI can be approved either through the Automatic Route under powers delegated to the Reserve Bank of India (RBI), or by the Government as the case may be.
4. The agriculture sector has never been starved of capital.
5. In India there is a great need for agriculture credit as Indian farmers are very poor.
6. NAM is an online shopping portal for luxurious goods
7. The Competition Act 2002 smoothly replaced the MRTP Act.
8. Disinvestment is not different from privatization.
9. Ministry of Tourism has taken initiatives of identifying, diversifying, developing and promoting niche products of the tourism industry.
10. Banks in recent years are shifting focus from the traditional product to a more client-centric strategy.
11. Masala bonds are debt instruments issued by Indian companies to foreign investors in rupee denomination.
12. Mutual funds in India have not helped the capital market to grow.

Q.2. Answer any Two of the following:

(15)

- A. Discuss Government policies and programmes with reference to health and family welfare.
- B. Explain any seven Sustainable Development Goals.
- C. Examine the various Skill development and Training programmers.

Q.3. Answer any Two of the following:

(15)

- A. Examine the main features of the National Agricultural Policy 2000.
- B. Explain the different institutional sources of agricultural finance of India.
- C. Explain the policy initiatives to improve agricultural marketing infrastructure in India.

Q.4. Answer any Two of the following:

(15)

- A. Enumerate the features of disinvestment policy in India.
- B. Discuss the measures to control industrial pollution in India.
- C. Explain the growth of service sector since 1991.

Q.5. Answer any Two of the following:

(15)

- A. Explain the recent trends in the Banking Industry.
- B. Discuss the structure of Indian Money Market.
- C. Explain recent reforms introduced in capital market in India.

Q.6. Write short notes on any four of the following.

(20)

- a. Reforms through Globalization
 - b. Advantages of MNC's
 - c. Role of MSME sector
 - d. Tourism a key driver of Economic growth in India.
 - e. Challenges faced by the Indian Banking System
 - f. Role of SEBI
-

मराठी रुपांतर

वेळ : ३ तास

गुण- १००

सूचना-

- १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत .
- २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१) अ) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.(कोणतेही १०)

(१०)

१.सामाजिक पायाभूत सुविधा मध्ये _____ चा होत समावेश नाही.

अ) कृषि	ब) शिक्षण
क) कुटुंब कल्याण	ड) आरोग्य

२. चिरंतन विकासाच्या उद्देशांना ----- म्हणून देखील ओळखले जाते.

अ) स्थानिक उद्देश	ब) सामाजिक उद्देश
क) जागतिक उद्देश	ड) राष्ट्रीय उद्देश

३. भारतात परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूक (FDI) धोरण तयार करण्याची जबाबदारी _____ या सरकारी संस्थेवर असते.

अ) परकीय गुंतवणूक प्रोत्साहन मंडळ	ब) औद्योगिक धोरण व प्रोत्साहन विभाग
क) परराष्ट्र मंत्रालय	ड) रिझर्व बँक (R.B.I.)

४. सूक्ष्म सहाय्यक वातावरणाच्या प्रमुख घटकांमध्ये _____ चा अंतर्भाव होतो.

अ) चांगल्या प्रकारे कार्यरत सर्वसमावेशक बाजार	ब) सूक्ष्म विमा
क) कृषी वित्त पुरवठा	ड) कृषी महसूल

५. राष्ट्रीय कृषी धोरण २००० चे उद्दिष्ट _____ इतका कृषी विकास दर साध्य करणे हा आहे.

अ) ३%	ब) १०%
क) ४%	ड) ५%

६. भारतातील शेतमालाचे भाव -----.

अ) सामान्य	ब) निश्चित
क) किफायतशीर	ड) अनिश्चित

७. भारताच्या पर्यटन धोरणामध्ये _____ अधोरेखित होत नाही .

अ) स्वागत	ब) सूचना (माहिती)
क) सुविधा	ड) संगीत (गाणे)

८. मूडीज _____ आहे.

- अ) जागतिक पतमानांकन संस्था
क) बँक पतमानांकन संस्था

- ब) राष्ट्रीय पतमानांकन संस्था
ड) स्वदेशी पतमानांकन संस्था

अ) स्पर्धा कायदा खालील बाबतीत लागू होत नाही. _____,

- अ) सार्वजनिक वित्तीय संस्था (एफआयआय)
क) बँका

- ब) विदेशी संस्थात्मक गुंतवणूकदार
ड) वरील सर्व

१०. मुद्रा बाजारामध्ये अल्प मुदतीचे कर्ज घेणे आणि कर्ज देणे असे व्यवहार _____ कालावधी साठी केले जातात.

- अ) ५६५ दिवस किंवा त्यापेक्षा कमी
क) ३६५ दिवस किंवा त्यापेक्षा कमी

- ब) ४६५ दिवस किंवा त्यापेक्षा कमी
ड) ४०० किंवा त्यापेक्षा कमी

११. आर.एस.बी.वाय (RSBY) म्हणजे -----

- अ) राष्ट्रीय स्वयंम विमा योजना
क) राष्ट्रांतरा स्वयंम विमा योज

- ब) राष्ट्रीय स्वास्थ विमा योजना
ड) राष्ट्र सर्व बिमा योजना

१२. प्राथमिक बाजारपेठेत _____ समाविष्ट होत नाही.

- अ) समभाग
क) जी.डी.आर. जारी करणे

- ब) स्क्रीन आधारित व्यवहार
ड) कर्ज

प्र.१) ब) पुढील वाक्य चूक की बरोबर ते ओळखा . (कोणतेही १०)

(१०)

१. २४ जुलै १९९१ रोजी नवे आर्थिक धोरण जाहीर करण्यात आले.
२. शाश्वत विकास ध्येये (एस.डी.जी.) आणि सहस्रपर्व विकास ध्येये (एम.डी.जी.) सारखेच आहेत.
३. भारतात परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणुकीला रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया (आर.बी.आय.) किंवा सरकार कडून दिलेल्या अधिकारांनुसार स्वयंचलित मार्गाने मंजुरी दिली जाऊ शकते.
४. कृषी क्षेत्राला कधीही भांडवलाची कमतरता भासली नाही.
५. भारतीय शेतकरी अत्यंत गरीब असल्याने भारतात योग्य कृषी कर्जाची नितांत गरज आहे.
६. नाम (NAM) हे आलिशान वस्तूसाठीचे ऑनलाइन शॉपिंग पोर्टल आहे.
७. स्पर्धा कायदा २००३ ने एम.आर.टी.पी. कायद्याची जागा घेतली.
८. निर्गुतवणुकीचा मुद्दा खासगीकरणापेक्षा वेगळा नाही.
९. पर्यटन मंत्रालयाने पर्यटन उद्योगाची विशिष्ट उत्पादने ओळखणे, वैविध्य आणणे, विकसित करणे आणि प्रोत्साहन देणे यासाठी पुढाकार घेतला आहे.
१०. अलिकडच्या वर्षात बँका उत्पादनावर लक्ष केंद्रित करण्या ऐवजी अधिक ग्राहक-केंद्रित धोरणाकडे वळत आहेत.
११. मसाला रोखे हे भारतीय कंपन्यांकडून परदेशी गुंतवणूकदारांना रुपयाच्या मूल्यात दिले जाणारे कर्ज साधने आहेत.
१२. भारतातील म्युच्युअल फंडांनी भांडवली बाजार वाढण्यास मदत केलेली नाही.

प्रश्न २. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

(१५)

- अ. आरोग्य आणि कुटुंब कल्याणाच्या संदर्भात सरकारी धोरणे आणि कार्यक्रमांची चर्चा करा.
- ब. कोणतीही सात चिरंतन विकास उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- क. विविध कौशल्य विकास आणि प्रशिक्षण कार्यक्रमांचे प्रशिक्षण करा

प्र.३.खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

(१५)

- अ. राष्ट्रीय कृषी धोरण २००० ची मुख्य वैशिष्ट्ये तपासा.
- ब. भारतातील कृषी वित्तपुरवठ्याचे विविध संस्थात्मक स्रोत समजावून सांगा.
- क. भारतातील कृषी विपणन पायाभूत सुविधा सुधारण्यासाठी धोरणात्मक उपक्रम स्पष्ट करा.

प्रश्न ४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

(१५)

- अ. भारतातील निर्गतवणूक धोरणाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब. भारतातील औद्योगिक प्रदूषण नियंत्रणाच्या उपाययोजनांवर चर्चा करा.
- क. १९९१ पासून सेवा क्षेत्राची झालेली वाढ स्पष्ट करा.

प्र.५. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

(१५)

- अ. बँकिंग उद्योगातील अलीकडील कल समजावून सांगा.
- ब. भारतीय चलन बाजाराच्या रचनेची चर्चा करा.
- क. भारतातील भांडवली बाजारात नुकत्याच झालेल्या सुधारणांचे स्पष्टीकरण द्या.

प्र.६ खालील पैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

(२०)

- अ. जागतिकीकरणाद्वारे सुधारणा
- ब. बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे फायदे
- क. सूक्ष्म, लघु, आणि माध्यम (एम.एस.एम.ई.)क्षेत्राची भूमिका
- ड. पर्यटन हा भारताच्या आर्थिक विकासाचा प्रमुख वाहक
- इ. भारतीय बँकिंग व्यवस्थेसमोरील आव्हाने
- फ. सेबीची भूमिका
